

Tienpuntenplan G4

Op 29 en 30 november 2004 hebben de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten het Bildt, Ferwerderadiel, Leeuwarderadeel en Menaldumadeel gesproken over verdere uitwerking van het principe “samen doen wat samen kan”. Aan deze verkenning lagen drie uitgangspunten ten grondslag:

- *Er blijft sprake van gemeentelijke autonomie, fusie wordt afgewezen;*
- *Het politieke primaat blijft aan de respectieve gemeentebesturen;*
- *Samenwerking mag geen blokkades voor het eigen beleid opwerpen.*

Vanuit deze uitgangspunten wordt “Samen doen wat samen kan” gestuurd door het streven naar ‘beter’ en is gekozen voor een geleidelijke weg: kansen worden benut en samenwerking wordt gestimuleerd. De overtuiging is dat de inhoud en het proces vóór de vorm gaan: structuur is een hulpmiddel, en geen doel op zichzelf. Dit geldt trouwens ook voor samenwerking als zodanig: het moet wel toegevoegde waarde hebben voor de gezamenlijke gemeenten. Leidend is de idee, dat samenwerking bijdraagt aan versterking van zowel de afzonderlijke gemeenten als de gemeenten gezamenlijk. Van belang is dat er op gebieden wáár samenwerking geïntensiveerd of ontwikkeld wordt, dit op de meest eenvoudige manier plaatsvindt. Dat kan in het ene geval intensivering van overleg en onderlinge afstemming zijn, in het andere geval clustering van bepaalde werkzaamheden. Er zijn uiteraard meer varianten denkbaar. De colleges realiseren zich dat een benadering die ruimte laat voor veelkleurigheid, hoge eisen stelt aan bestuurlijke en ambtelijke aansturing en borging. Wat echter op de eerste plaats komt, is dat er ‘van hoog tot laag’ het vertrouwen is dat er door samenwerking gewerkt kan worden aan ‘beter’. Niet voor onszelf, maar voor de burger. Want daar is het uiteindelijk steeds om te doen: vier autonome gemeenten die elk hun taken en verantwoordelijkheden kwalitatief goed uitoefenen tegen een zo laag mogelijke prijs. Tegen deze (hier beknopt weergegeven) achtergrond is door de colleges van G4 een ‘tienpuntenplan’ geformuleerd dat richting geeft aan de wijze waarop verdere samenwerking gestalte kan krijgen.

1. *Vrije gebondenheid.* De basis van G4 samenwerking is vrijheid in gebondenheid: de schaal van 4 is niet per definitie de maat der dingen. Samenwerking in bredere of andere verbanden kan soms wenselijk of noodzakelijk zijn. Voor elk van de vier gemeenten geldt echter wel dat de schaal van 4 het vertrekpunt is bij het ‘denken en doen’ over bedrijfsvoering en taakuitoefening. Als een G4-gemeente samenwerking met een gemeente buiten dit verband wil aangaan, zal daarover eerst in G4-verband gesproken worden. Vanzelfsprekend worden bestaande samenwerkingsverbanden gerespecteerd.
2. *Bewust kiezen.* Soms dienen zich kansen aan die redelijk eenvoudig tot een vorm van samenwerking kan leiden. Die kansen worden natuurlijk aangegrepen. Tegelijkertijd geldt, dat ‘samen doen’ niet alleen door toeval gestuurd kan worden. Bewust en planmatig bouwen aan samenwerking is gewenst. Periodiek (jaarlijks of tweejaarlijks) stellen de gezamenlijke colleges daartoe een ontwikkelplan vast, waarin voornemens met betrekking tot samenwerking worden neergelegd. De invalshoek van zo’n ontwikkelplan is (verdere verbetering van) de bedrijfsvoering of uitvoering van gemeentelijke taken. Er zullen criteria worden geformuleerd die richting geven aan het ontwikkelproces.
3. *Actief uitdragen.* Open communicatie is essentieel. Iedereen die betrokken is moet op de hoogte kunnen zijn van stappen die worden gezet en waarom die worden gezet. Door collegeleden, secretarissen en het management wordt dan ook geïnvesteerd in actieve communicatie met medewerkers en overige betrokkenen. Regelmatig overleg

met Ondernemingsraden hoort daar vanzelfsprekend bij. Resultaten zijn overigens de beste methode voor communicatie: laten zien dat iets écht werkt.

4. *Durven doen.* Samenwerken regel je niet op papier in een fraai structuurschema. Waar het om gaat is het bevorderen van een cultuur die gericht is op 'kansen zien' en 'durven ondernemen'. Het belang van samenwerking wordt dan ook actief uitgedragen. Medewerkers (en trouwens ook bestuurders) worden gestimuleerd om initiatieven te nemen die kunnen bijdragen aan betere bedrijfsvoering of taakuitoefening.
5. *Meer kleuren.* De G4 kiezen bewust niet voor één vorm van samenwerking. Naar ons idee gaat het debat dan teveel over de vorm, en niet over de inhoud. Bovendien, verschillende samenwerkingsterreinen kunnen leiden tot verschillende oplossingen. Maatwerk is dus het uitgangspunt. Er kan bovendien werkende weg bijgesteld worden: er is niet op voorhand één beste manier om samenwerking vorm en inhoud te geven.
6. *Werk aan de basis.* Om samenwerking te bevorderen en mogelijk te maken, zullen beleids- en bedrijfsvoeringinstrumenten geleidelijk (qua vorm) zoveel mogelijk geharmoniseerd worden. 'Samen doen' betekent immers ook: zoveel als mogelijk werken vanuit dezelfde normen en systemen.
7. *Duidelijkheid.* Bij onderzoek naar haalbaarheid van samenwerking worden (minimaal) doelstelling, randvoorwaarden en verantwoordelijkheden met betrekking tot die beoogde samenwerking opgeschreven in een (beknopt) plan van aanpak. Daarin wordt ook geregeld wie bestuurlijk en ambtelijk als 'trekkers' fungeren, welke feitelijke verantwoordelijkheid zij hebben in sturing van het proces en hoe en wanneer terugkoppeling plaatsvindt.
8. *Aanpassingsvermogen.* 'Samen doen' betekent ook 'richten naar de ander'. Er moet bereidheid zijn om 'gas terug te nemen of gas te geven' of 'concessies te doen' als dat nodig is voor de ontwikkeling van gezamenlijke activiteiten. Uiteraard moet dit niet leiden tot stilstand op terreinen waar afzonderlijke gemeenten al zelf mee aan de slag zijn.
9. *Sturing.* Op alle betrokken niveaus zal overleg plaatsvinden om de koers te bewaken en zonodig bij te sturen. Op bestuurlijk niveau ééns per kwartaal (colleges van B&W) en ééns per twee maanden (portefeuillehouders), op operationeel niveau ééns per twee weken (secretarissen) en op functioneel niveau zo vaak als nodig. 'Overleggen om te overleggen' doen we uiteraard niet: het moet wel nodig en doelgericht zijn.
10. *Afstemming.* Aan de gemeenteraden van de 4 gemeenten zal worden gevraagd of zij het zinvol achten om tenminste één keer per jaar (al dan niet in delegatie) bijeen te komen. Doel van dit overleg kan zijn informatieoverdracht over de voortgang van gezamenlijke projecten of, als de raden daarvoor kiezen, onderlinge afstemming over thema's die desgewenst gezamenlijk 'aangezet' kunnen worden.

Nu lopende samenwerkingsprojecten (zoals toezicht en handhaving – informatisering en automatisering, leerplicht) zullen langs de hiervoor aangegeven lijnen worden ingericht en uitgewerkt. Grotendeels is dit al gebeurd in de betreffende projectplannen. Door de secretarissen van de 4 gemeenten wordt de 'uitrol' van dit tienpuntenplan (verder) voorbereid.

December 2004

De colleges van B&W van de gemeenten het Bildt, Ferwerderadiel, Leeuwarderadeel en Menaldumadeel.

